

IMPLEMENTACIÓ DE MODELS COMBINATS DE RECOLLIDA SELECTIVA EN UN MATEIX ÀMBIT. EXEMPLE D'IMPLEMENTACIÓ

Combinació de models de recollida porta a porta i àrees d'aportació tancades amb illes de contenidors a la via pública als municipis de la comarca del Segrià, excepte Lleida capital (Catalunya)

Descripció

El Consell Comarcal del Segrià és l'ens supramunicipal encarregat de la gestió de residus a la comarca del Segrià, excepte en el municipi de Lleida ciutat, donant servei a una població total de 70.862 habitants (Idescat, 2019). L'any 2017, l'índex de recollida selectiva en aquests municipis es va situar en un 22%, lluny de la mitjana de Catalunya de l'any 2016, situada en un 38,5%.

Recollida selectiva Consell Comarcal del Segrià 2017

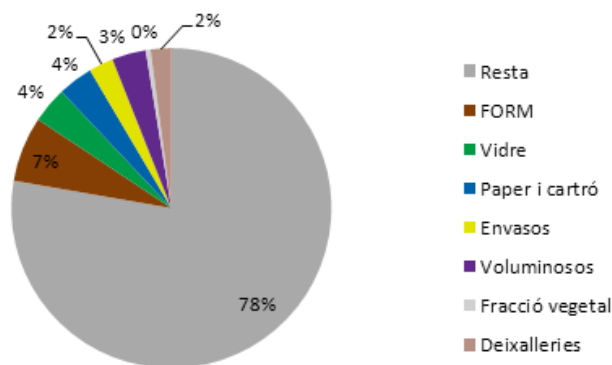

Figura 1. Distribució de la recollida de residus en els municipis gestionats des del Consell Comarcal del Segrià (any 2017). Font: Consell Comarcal del Segrià, 2017.

Atès el baix percentatge de recollida selectiva dels municipis de la comarca en els darrers anys, el Consell Comarcal del Segrià es va plantejar la necessitat de realitzar un canvi en el model de recollida de residus. En aquest sentit, cada municipi va prendre la decisió sobre quin model de recollida optar:

- Model de recollida porta a porta amb àrea d'aportació tancada, en endavant model PaP + microdeixalleria.
- Model d'illes de contenidors en superfície a la via pública, en endavant model d'Illes.

En aquest context, durant el segon semestre de 2018, en tots els municipis gestionats des del Consell Comarcal del Segrià, es van produir canvis en el model de recollida, implantant un dels dos models de recollida. Del total de 37 municipis, que sumen 71.285 habitants (Idescat, 2018), 22 varen escollir el model PaP + microdeixalleria i els 15 municipis restants van optar pel model d'Illes.

Pel que fa a l'elecció del model de recollida, en alguns municipis es va fer a través de processos participatius (votacions populars, assemblees veïnals, etc.), mentre que, en d'altres, la decisió es va prendre per part dels tècnics de l'Ajuntament.

MODEL PaP + MICRODEIXALLERIA		MODEL ILLES	
Municipi	Habitants	Municipi	Habitants
Alamús, els	778	Aitona	2.456
Alcarràs	9.372	Albatàrrec	2.214
Alfarràs	2.976	Alcanó	246
Alguaire	3.002	Alcoletge	3.285
Almatret	326	Alfés	326
Almenar	3.525	Almacelles	6.766
Artesa de Lleida	1.517	Alpicat	6.275
Aspa	218	Benavent de Segrià	1.506
Corbins	1.394	Gimenells i el Pla de la Font	1.151
Granja d'Escarp, la	1.001	Rosselló	3.043
Llardecans	491	Torre-serona	379
Maials	941	Torrefarrera	4.611
Massalcoreig	564	Torres de Segre	2.271
Montoliu de Lleida	514	Vilanova de Segrià	1.099
Portella, la	731	Vilanova de la Barca	940
Puigverd de Lleida	1.405	TOTAL	36.568
Sarroca de Lleida	387		
Seròs	1.912		
Soses	1.728		
Sudanell	847		
Sunyer	325		
Torrebeses	286		
TOTAL	34.240		

Figura 2. Municipis de la comarca del Segrià que van optar per cadascun dels dos nous models de recollida. Font: Consell Comarcal del Segrià, 2019.

L'objectiu del canvi de model de recollida era arribar a un percentatge de recollida selectiva del 70% en els municipis on s'implantava el model PaP + microdeixalleria. Per tal de desenvolupar el procés d'implantació dels nous models de recollida, prèviament des del Consell Comarcal del Segrià es va seguir el següent procés:

Figura 3. Procés seguit pel Consell Comarcal del Segrià per a la implantació dels nous models de recollida en els municipis. Font: Consell Comarcal del Segrià, 2019.

Per altra banda, en els plecs de condicions de la licitació dels serveis de recollida de residus, es van establir els següents objectius mínims d'assoliment:

- Superar el 70% en pes de la recollida selectiva global.
- Assolir un màxim d'un 5% d'impropis per la fracció orgànica i d'un 20% per als envasos lleugers.

En aquest sentit, el no assoliment d'aquests objectius comporta una regulació econòmica mensual tal i com es preveu a l'Article 30. Regulació de la retribució en base als objectius assolits del Plec de Prescripcions administratives del contracte.

- Si no s'assoleix una recollida selectiva de residus igual o superior al 70% del total de residus municipals recollits mensualment, l'empresa adjudicatària ha de emetre una factura rectificativa l'import del qual es calcula aplicant el percentatge del 1% de la base imposable, per cada punt percentual que estigui per sota del 70%.
- En cas que es superi el màxim d'impropis establerts, per cada punt percentual per sobre de la quantitat d'impropis fixada (5% d'impropis en el cas de la FORM i un 20% en el cas dels envasos lleugers), s'aplica un 0,5% a la base imposable.

Ambdós casos, l'import que resulti es restarà sobre la base imposable de la factura del servei mensual.

Respecte al model de PaP + microdeixalleria, la implantació d'aquest model de recollida es va produir de forma esglaonada en els diferents municipis, entre els mesos d'octubre i desembre de 2018.

Implantació del model de recollida PaP + microdeixalleries

MUNICIPI	DATA
Artesa de Lleida	1/10/2018
Aspa	1/10/2018
Corbins	1/10/2018
Els Alamús	1/10/2018
La Portella	1/10/2018
Puigverd de Lleida	1/10/2018
Sunyer	1/10/2018
Sudanell	15/10/2015
Soses	15/10/2015
Seròs	15/10/2015
Montoliu de Lleida	15/10/2015
Almatret	29/10/2018
La Granja d'Escarp	29/10/2018
Llardecans	29/10/2018
Maials	29/10/2018
Massalcoreig	29/10/2018
Sarroca de Lleida	29/10/2018
Torrebeses	29/10/2018
Alfarràs	19/11/2018
Almenar	19/11/2018
Alguaire	19/11/2018
Alcarràs	10/12/2018

Pel que fa a les característiques del servei de recollida, tant els equips de contenerització (cubells i contenidors per dipositar les fraccions de paper i cartró, envasos lleugers, vidre, fracció orgànica i resta) com la freqüència de recollida es van implementar de manera adaptada a les necessitats dels generadors domiciliaris i dels grans generadors.

Tots els municipis amb servei PaP tenen en comú que la fracció orgànica es recull 3 vegades per setmana, els envasos lleugers 1 o 2 dies a la setmana, el paper i cartró 1 dia a la setmana, i el vidre i la resta de manera quinzenal. Pel que fa a la freqüència de recollida de les **activitats econòmiques i equipaments municipals**, disposen del mateix calendari que la recollida domiciliària. No obstant això, per aquestes activitats es van implementar recollides de reforç per a les fraccions de paper i cartró, vidre, residus orgànics i resta. La manera de distribuir aquesta recollida al llarg de la setmana varia en els diferents municipis.

**EL PORTA
A PORTA
DEL SEGRITÀ**

**LLARS
CALENDARI DE RECOLLIDA**

Treure els cubells a partir de les 20 h

DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
PAPER I CARTRÓ	ORGÀNICA En bossa compostable	ENVASOS	RESTA / VIDRE Cada 15 dies	ORGÀNICA En bossa compostable	ENVASOS	ORGÀNICA En bossa compostable

VOLUMINOSOS

Cada dimarts a partir de les 8 h del matí.
Sol·licitud prèvia al 973 110 121

**MICRO-
DEIXALLERIA**

Altres residus petits, amb clauer d'identificació d'usuari.

**BOLQUERS I
COMPRESSES**

Cada dia, en una bossa a part identificada amb l'adhesiu groc.

i ATENCIÓ A L'USUARI 973 110 121
info@segriapap.cat · www.segriapap.cat

COMPROMÍS
El Porta a Porta del Segrià

SEGRITÀ
Terra de Passos

sorigüé

Consell de Col·laboració
Departament de Territori i Sostenibilitat

Agència de Qualitat de Catalunya

**EL PORTA
A PORTA
DEL SEGRITÀ**

**ACTIVITATS ECONÒMIQUES
CALENDARI DE RECOLLIDA**

- ORGÀNICA** ●
- ENVASOS LLEUGERS** ●
- PAPER I CARTRÓ** ●
- VIDRE** ●
- RESTA** ●

	DILLUNS	DIMARTS	DIMECRES	DIJOUS	DIVENDRES	DISSABTE	DIUMENGE
Treure els cubells a partir de les 20 h	●	●	●	●	●	●	●
				CADA 15 DIES			
REFORÇ treure els cubells a partir de les 8 h del matí				●	●		●
					CADA 15 DIES		

VOLUMINOSOS

Cada dimarts a partir de les 8 h del matí.
Sol·licitud prèvia al 973 110 121

**MICRO-
DEIXALLERIA**

Altres residus petits, amb clauer d'identificació d'usuari.

**ALTRES
RESIDUS**

Per tots els altres residus, vé a la deixalleria!

i ATENCIÓ A L'USUARI 973 110 121
info@segriapap.cat · www.segriapap.cat

COMPROMÍS
El Porta a Porta del Segrià

SEGRITÀ
Terra de Passos

sorigüé

Consell de Col·laboració
Departament de Territori i Sostenibilitat

Agència de Qualitat de Catalunya

Figura 4. Calendaris de recollida PaP domiciliària (esquerra) i d'activitats econòmiques (dreta) en el cas concret del municipi d'Alcarràs. Font: Porta a Porta del Segrià, 2020.

Els equips de contenerització¹ que s'utilitzen per a la recollida porta a porta són:

- 1 cubell blanc multifracció de 40 litres per lliurar el paper i cartró, el vidre i els envasos lleugers, de manera que mai es lliuren dues d'aquestes fraccions en un mateix dia. El vidre i el paper i cartró s'han de lliurar sense bossa de plàstic, mentre que els envasos lleugers sí que n'han de fer servir una.
- 1 cubell marró de 20 litres de capacitat per lliurar els residus orgànics. En aquest context, és imprescindible lliurar aquests residus amb bossa compostable.
- 1 cubell marró airejat de 10 litres de capacitat per dipositar els residus orgànics a la cuina de casa.
- 1 cubell gris de 20 litres de capacitat, per lliurar la fracció resta amb una bossa de plàstic. Els residus sanitaris i els excrements d'animals domèstics formen part de la fracció resta i es recullen conjuntament amb aquesta fracció el dia que correspongui. Per tots aquells usuaris que necessiten una major freqüència de recollida, també es recull cada dia del servei, sempre i quan es lliurin en una bossa a part, identificada amb un adhesiu groc i situada damunt el cubell que toca aquell dia.

Kit del Porta a Porta

Kit Disseminats

* Cases aïllades i urbanitzacions

Figura 5. Kit del porta a porta i kit dels disseminats entregat als domicilis per part dels Consell Comarcal del Segrià. Font: Porta a Porta del Segrià, 2020.

¹ Els habitatges aïllats o disseminats del terme municipal, on no hi ha servei de recollida porta a porta, disposen del mateixos equips de contenerització, a excepció del cubell multifracció de 40 litres ni els d'orgànica i resta de 20 litres.

En el cas de les **activitats econòmiques i equipaments municipals**, al tractar-se d'usuaris amb un major volum de generació de residus, disposen de cubells i contenidors de major capacitat.

Adicionalment, a banda dels equips de contenerització a nivell domiciliari des del Consell Comarcal es distribueixen altres elements per facilitar la recollida com, per exemple, bosses compostables per a la fracció orgànica, un imant amb informació sobre els dies de recollida de les diferents fraccions, un clauer d'accés personalitzat a la microdeixalleria i un fulletó amb informació pràctica sobre la segregació en origen de les diferents fraccions de residus. Prèvia sol·licitud i en cas que es disposi d'un habitatge amb jardí, també es distribueixen sacs de ràfia pels residus de la poda.

Respecte a la recollida d'altres fraccions de residus, la **fracció vegetal** de mida petita o llenyosa, es pot lliurar el mateix dia que es recull la fracció orgànica en saques de ràfia de 80 litres proporcionades pel Consell Comarcal i distribuïdes des de les diferents oficines municipals del porta a porta. Així mateix, també s'ofereix el servei de **recollida de voluminosos**, de manera gratuïta, realitzant-se un dia a la setmana (dimarts o dimecres segons el municipi) i en horari diürn (a partir de les 8h del matí).

Per altra banda, les **microdeixalleries** són instal·lacions que complementen el servei de recollida porta a porta on es poden dur els residus domèstics més habituals, però que no poden ser recollits durant la recollida diària municipal. Cada municipi amb servei PaP disposa d'una sola microdeixalleria. Els equips de contenerització habituals que es poden trobar en una microdeixalleria són els següents (pot haver variacions en funció de la mida del municipi):

Contenidors situats en una microdeixalleria		
Fracció	Unitats	Capacitat
Envasos lleugers	1	1.100 litres
Paper i cartró	1	1.100 litres
Vidre	2	240 litres
FORM	2	240 litres
Fracció resta	2	1.100 litres
Residus tèxtils (roba i calçat)	1	Variable
Oli vegetal domèstic	1	Variable
Fluorescents, làmpades de vapor de mercuri i bombetes	1	Variable

Contenidors situats en una microdeixalleria

Piles i acumuladors	1	Variable
Tònners	1	Variable
Pintures, dissolvents i vernissos	1	Variable
Petits electrodomèstics	1	Variable

Aquestes instal·lacions responen a tres tipus de necessitats diferents dels veïns pertanyents als municipis que han implantat el servei de recollida porta a porta. La funció principal és la d'oferir als ciutadans un espai on poder dipositar els residus especials generats en petites quantitats pels quals no hi ha un servei de recollida específica ni contenidor a la via pública, com per exemple, piles, fluorescents, petits electrodomèstics, olis, tònners, etc.

Així mateix, també tenen la funció de fer d'àrea d'emergència, de forma que els ciutadans que de forma excepcional no es puguin acollir a l'horari de recollida del porta a porta puguin portar els residus. Per últim, serveix perquè en facin ús aquelles cases aïllades o disseminats dels termes municipals on no es duguí a terme el servei de recollida porta a porta.

Tal com s'ha apuntat prèviament, l'accés a aquestes instal·lacions es realitza a través d'un clauer electrònic vinculat a cada habitatge les 24h del dia els 365 dies de l'any, que és personal i intransferible, i que el Consell Comarcal ha lliurat a tots els habitatges.

Figura 5. Microdeixalleria d'un municipi del Segrià i el clauer electrònic personal i intransferible vinculat a cada habitatge. Font: <https://www.segre.com/>, 2019.

Adicionalment, s'ofereix la **recollida de poda (fracció vegetal)** de mida gran i tipus llenyós, què són generats principalment de l'esporga d'arbres i arbustos. Aquest servei únicament està disponible als municipis d'Alguaire i Puigverd de Lleida en els següents horaris i amb les següent condicions:

- Alguaire: cal treure els feixos o el big-bag d'1 m³ el dilluns al vespre a la porta de casa.
- Puigverd de Lleida: cal treure els feixos o el big-bag d'1 m³ el dimarts al vespre a la porta de casa.

La recollida de poda es duu a terme a les 8h de l'endemà al matí d'haver sol·licitat el servei i es realitza davant del portal de l'habitatge, amb farcells o feixos (un màxim de 5). En el cas dels habitatges disseminats, el servei de recollida accedeix fins a l'habitatge sempre que sigui possible i, en cas contrari, es proposa que el punt de recollida sigui la microdeixalleria.

Per donar a conèixer el nou sistema de recollida es va dur a terme una campanya de comunicació entre els veïns, comptant amb la distribució de fulletons informatius i falques radiofòniques; així com una campanya audiovisual d'implantació publicitària.

En relació al **model d'aportació en illes de contenidors**, els 15 municipis que participen en aquest sistema disposen de contenidors de càrrega lateral, model EASY per a les 5 fraccions de residus, agrupats i localitzats en diferents punts del municipi amb l'objectiu de millorar l'accessibilitat als usuaris.

Figura 6. Illes de contenidors amb les 5 fraccions al municipi d'Alpicat. Font: Twitter Ajuntament d'Alpicat, 2018.

Concretament, es van instal·lar més de 1.500 contenidors nous en aquests municipis, concentrant-se en diferents zones de fàcil accés per a tothom, evitant així la dispersió en els equips de recollida.

Prèviament al procés d'implantació d'ambdós sistemes de recollida, implicant als 37 municipis de la comarca, es va realitzar una campanya de comunicació amb l'objectiu de generar debat entorn a la problemàtica de la gestió dels residus municipals. En funció de les problemàtiques detectades, es van argumentar les solucions que aporten tant el model de recollida porta a porta + microdeixalleries i el model d'aportació en illes de contenidors.

Concretament, es van desenvolupar 70 tallers, es van habilitar 17 punts d'informació i es van realitzar 170 visites a blocs d'edificis plurifamiliars. Durant la campanya també es van realitzar actuacions de difusió mitjançant xarxes socials i cartes informatives als habitatges.

Figura 7. Imatges de diferents actes organitzats per part del Consell Comarcal del Segrià en el marc de la campanya de comunicació prèvia a la implantació dels nous models de recollida. Font: Consell Comarcal del Segrià, 2018.

Resultats

La combinació de diferents models de recollida en un mateix àmbit territorial va permetre incrementar l'índex de recollida selectiva a nivell comarcal. En el cas del sistema d'aportació en illes de contenidors, un mes després de la seva implantació, a l'agost del 2018, es va duplicar el percentatge de recollida selectiva respecte el mes anterior, passant de xifres al voltant del 20%, al 40%. El juny de 2020, la mitjana de l'índex de recollida selectiva dels 15 municipis on es va implantar el model de recollida amb illa de contenidors era de 44,12%, essent Alcanó i Gimenezells i el Pla de la Font els únics municipis que superaven el 50%, objectiu establert per la UE en matèria de recollida selectiva per l'any 2020.

Figura 8. Índex de recollida selectiva dels municipis amb recollida en illes de contenidors (juny 2020), marcat en vermell l'objectiu fixat per normativa europea d'índex de recollida selectiva del 50%. Font: elaboració pròpia a partir de dades del Consell Comarcal del Segrià, 2020.

En el cas de la recollida porta a porta + microdeixalleries els municipis que han implementat aquest sistema han passat de percentatges de recollida selectiva al voltant del 22% a l'any 2017, abans del PaP, fins a percentatges superiors al 70% durant el 2020.

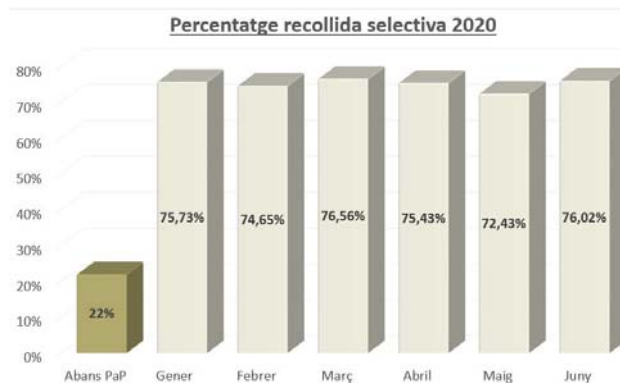

Figura 9. Percentatge de recollida selectiva en els municipis amb servei PaP durant els mesos de gener a juny de 2020 en comparació als percentatges de 2017, abans del PaP. Font: Consell Comarcal del Segrià, 2020.

De fet, aquest sistema es va anar implantant de forma gradual entre els mesos d'octubre i desembre de 2018. I els municipis implicats ja van obtenir percentatges de recollida selectiva que van superar el 70% al desembre del mateix any.

Figura 10. Evolució del percentatge de recollida selectiva a l'any 2018, durant la implantació dels nous sistemes de recollida. Font: Consell Comarcal del Segrià, 2018.

Si es comparen ambdós models, els nivells de recollida selectiva són superiors en els municipis amb recollida mitjançant el servei PaP + microdeixalleries als del model de recollida amb illes de contenidors, dada que es veu reflectida principalment en la quantitat de fracció orgànica recollida, que és un 30% superior.

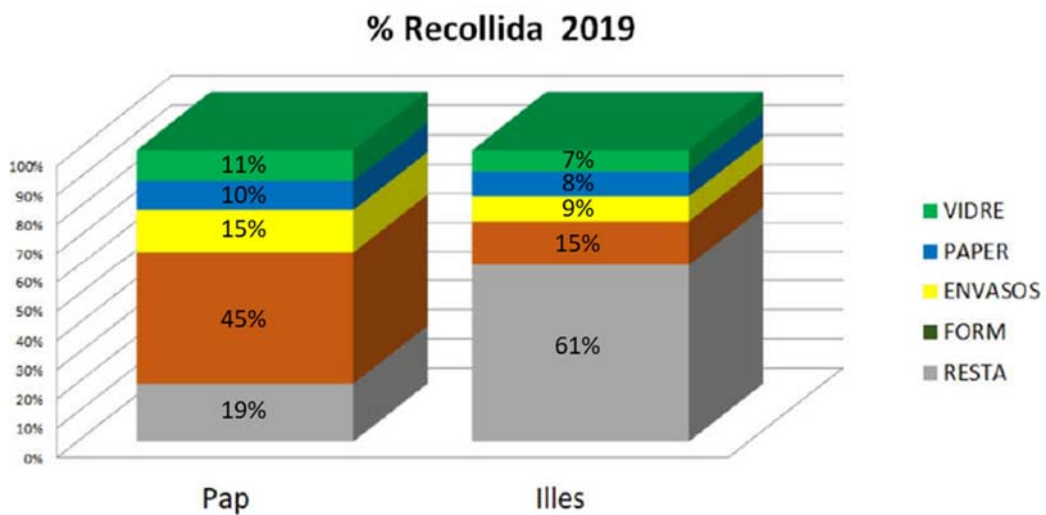

Figura 11. Percentatge de recollida de les diferents fraccions entre gener i juny de 2019 dels dos sistemes; PaP i Illes de contenidors. Font: Consell Comarcal del Segrià, 2019.

A més, en el cas dels municipis amb model de recollida porta a porta, la generació de residus per habitant és inferior que en el cas dels municipis amb recollida illes de contenidors. En aquest sentit, el turisme de residus o fuga de residus pot ser una de les causes d'aquesta diferència pel que fa a la generació de residus per càpita d'ambdós models.

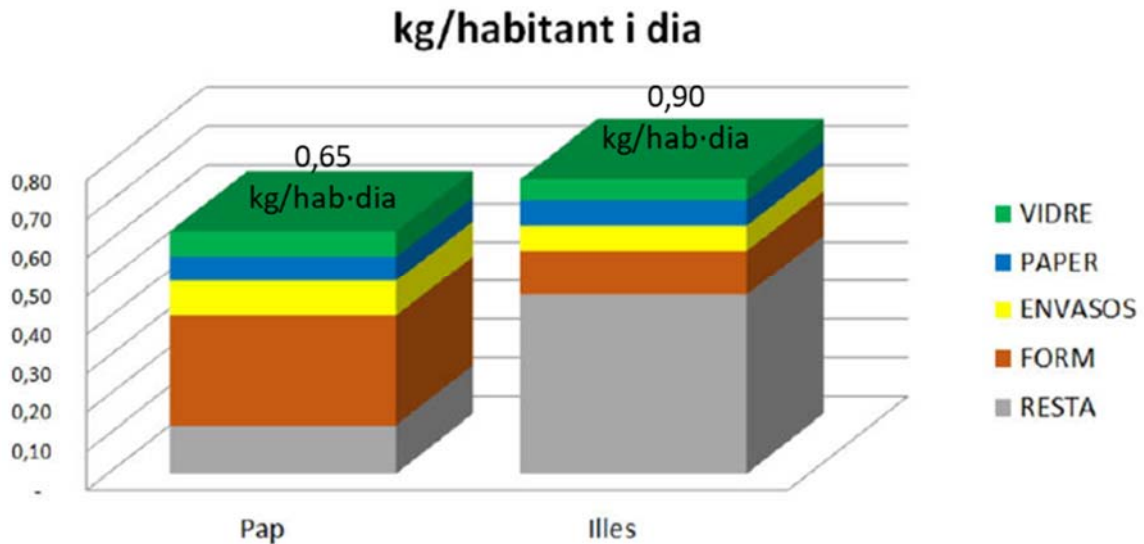

Figura 12. Comparativa entre la generació de residus per habitant entre els municipis amb model de recollida porta a porta i municipis amb illes de contenidors (dades juny 2019). Font: Consell Comarcal del Segrià, 2019.

Cal destacar que, en relació als objectius definits per la Unió Europea, els municipis amb model de recollida porta a porta superen el 50% exigint per l'any 2020, mentre que, tal i com s'ha apuntat prèviament, a excepció de Alcanó i Gimennells i el Pla de la Font, tots els municipis que compten amb el model de recollida en illes de contenidors no assolixen aquesta xifra.

Respecte a les principals incidències sorgides en aquest model, en alguns municipis, la distribució o el dimensionament de les illes instal·lades no va ser suficient, produint-se alguns desbordaments en alguns indrets, els quals es van haver de gestionar.

Les principals incidències en el cas del sistema de recollida porta a porta són degudes a la no recollida d'alguns habitatges, per motius de falta d'actualització dels censos per part d'alguns ajuntaments. En el cas de les microdeixalleries, les principals incidències tenen a veure amb desbordaments puntuals dels cubells, originats pel mal ús dels usuaris del servei porta a porta i pel mal ús per part d'algun gran generador.

Pel que fa als costos associats, l'habilitació d'una microdeixalleria té un cost aproximat de 12.000 euros/unitat. En aquest context, el Consell Comarcal del Segrià i l'Agència de Residus de Catalunya (ARC) van aprovar la signatura d'un conveni per finançar totes les despeses derivades de l'habilitació d'aquestes instal·lacions. El conveni també inclou la prestació de suport tècnic per part de l'ARC així com al participació en la taula de seguiment.

Més informació

Consell Comarcal del Segrià
Persona de contacte: Joan Ibars Palau
Contacte: jibars@segria.cat

